

Cukrová řepa v roce 2024 a 2025

SUGAR BEET IN 2024 AND 2025

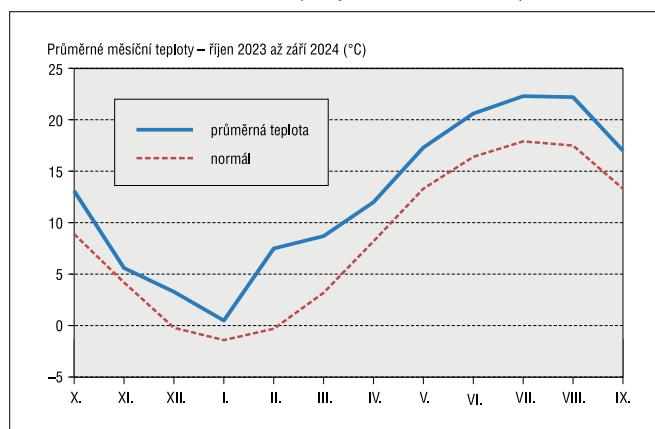
Vít Bittner – DLF Beet Seed ApS CZ

Cukrová řepa je velmi náročná plodina na půdně klimatické podmínky a je v průběhu vegetace vystavena působení řady škodlivých organismů. Ne každý pěstitelský rok je pro ni příznivý, a tak tomu bylo v České republice i v roce 2024. Naopak rok 2025 se pro její pěstování jevil jako velmi pozitivní. Samozřejmě lze konstatovat, že mezi jednotlivými pěstitelskými oblastmi v České republice existují rozdíly. Cukrovka je hluboko kořenící plodina s dlouhou dobou vegetace a vyžaduje pro dobré výnosy půdy dostatečně vyživené s dostatkem organické hmoty a s regulérním přísunem vody v průběhu celé vegetace. Proto v obdobích sucha se jí lépe daří na půdách s dostatečnou zásobou spodní vláhy a výrazně trpí suchem na půdách lehkých, písčitých.

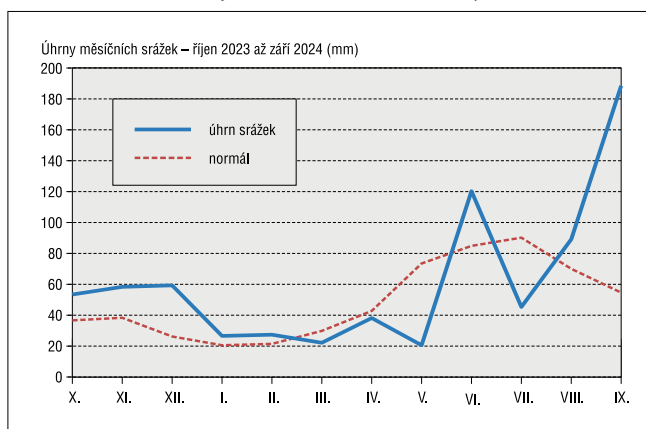
V obecné rovině je třeba zmínit i ekonomiku jejího pěstování, kdy výkupní cena cukrové řepy pro pěstitele do velké

míry přímo kopíruje ceny cukru. Toho je na evropském trhu relativní nadbytek, a to díky navýšení produkce v některých zemích Evropské unie po zrušení kvót a částečně také bezcelními dovozy cukru z Ukrajiny. I to je důvodem, proč některé cukrovarnické společnosti v EU tuto nadprodukcii regulovaly snížením kontrahované pěstitelské plochy cukrovky v roce 2025 a chtějí pokračovat i v roce 2026. Jedním z velkých negativních zásahů pro pěstování cukrovky v České republice v této oblasti bylo již v roce 2025 ukončení činnosti cukrovaru v Hrušovanech nad Jevišovkou. Výměra cukrovky v Česku pak celkově klesla z necelých 66 000 ha v roce 2024 na asi 53 500 ha v roce 2025, v tom výměra cukrovaru Hrušovany v roce 2024 činila asi 6 500 ha, takže za poklesem pěstitelské plochy stojí také snížení kontraktní plochy této plodiny i v jiných cukrovarech.

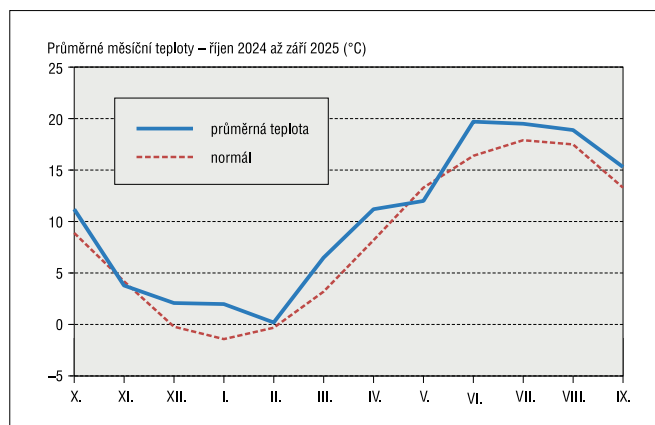
Obr. 1. Průměrné měsíční teploty 2023/2024 na Opavsku

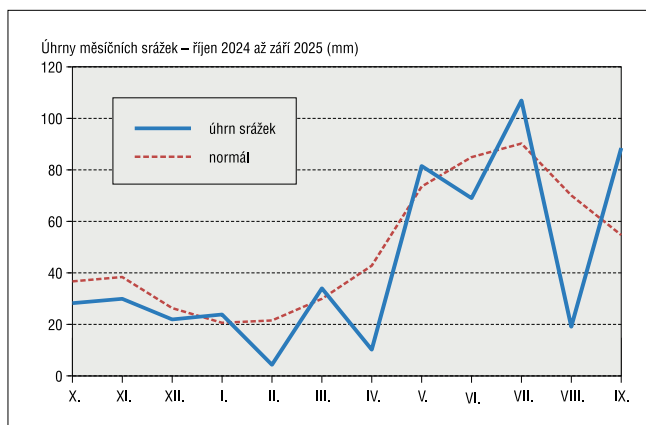
Obr. 3. Měsíční úhrny srážek 2023/2024 na Opavsku

Obr. 2. Průměrné měsíční teploty 2024/2025 na Opavsku

Obr. 4. Měsíční úhrny srážek 2024/2025 na Opavsku

Abiotické vlivy na pěstování cukrové řepy v letech 2024 a 2025

V této oblasti asi nejvíce ovlivňuje výnosy a kvalitu řepy počasí. V obou letech, 2024 i 2025, předcházela vegetaci cukrovky teplotně velmi mírná zima a lehce nadnormální srážky v zimním období v roce 2024 a průměrné až podprůměrné srážky v předjaří 2025. To je patrné z obr. 1. a 2., které znázorňují průměrné měsíční teploty za vegetaci v roce 2024 a 2025 na Opavsku. Na grafech na obr. 3. a 4. jsou pak k vidění úhrny měsíčních srážek za vegetaci v letech 2024 a 2025 ze stejné oblasti. Teplotně mírná zima ovlivňuje i biologickou aktivitu půdy a může docházet k uvolňování dusíku z organické hmoty v půdě, a proto je velmi důležité stanovení $N_{\min}$ na jaře a správné doporučení, jak hnojit cukrovku dusíkem v daném roce. V obou letech byly zásoby $N_{\min}$ v půdách pro cukrovku i další jarní plodiny vyšší oproti předchozím letům. Z dalších hodnocení průběhu počasí ve sledovaných letech je nutné zdůraznit, že teploty v průběhu vegetace cukrové řepy byly výrazně nadnormální a úhrn měsíčních srážek lehce podnormální. Nicméně rok 2025 se z hlediska teplot a časového rozložení srážek za vegetaci jeví pro cukrovou řepu jako pěstitelsky příznivější, a tomu také odpovídá odhad výnosů. Zatímco v roce 2024 byl výnos řepy při 16% cukernatosti 75,2 t·ha⁻¹, v roce 2025 jsou odhady výnosu při stejné cukernatosti vyšší. Setí a vzcházení řepy na jaře 2024 bylo téměř optimální, místy se objevily škody přizemními mrazy. Na jaře 2025 však řadu v březnu setých porostů cukrovky zasáhly prudké srážky, které vytvořily silný půdní škraloup a porosty se pěstitelé snažili zachránit narušením půdní krusty mechanickou kultivací (obr. 5.). I přesto došlo v rámci Česka k novému přesetí cukrovky na ploše několika set hektarů, především na Moravě a ve Slezsku. Hlavní negativní vliv počasí na pěstování řepy v obou sledovaných letech však přišel v období srpna a počátku září, to je období, kdy má řepa přirůstat na kořeni a má se postupně zvyšovat cukernatost. Rok 2024 byl v tomto ohledu výrazně horší než rok 2025. Nadprůměrně vysoké teploty v červenci a v srpnu spolu s deficitem srážek a lokálně extrémním slunečním svitem (UV záření) způsobily zastavení růstu řepy, vadnutí, usychání až likvidaci chrástu (obr. 6.) a vlivem vysoké teploty půdy bez listového pokryvu došlo až k alteraci řepy v půdě (obr. 7.). Teplota půdy v kořenové zóně při přímém slunečním svitu byla extrémně vysoká. Taková řepa byla samozřejmě obtížně zpracovatelná v cukrovaru a nebyla vůbec vhodná ke skladování. Nicméně po období bez srážek v srpnu a počátkem září nastalo po celém Česku

Obr. 5. Narušení půdního škraloupu na jaře 2025

Obr. 6. Zcela poškozený chrást řepy suchem, vysokou teplotou vzduchu a silným slunečním zářením v září 2024

Obr. 7. Alterovaná řepa v důsledku sucha a vysokých teplot v roce 2024

Obr. 8. Vadnutí řepy v ohniscích v srpnu 2025

v polovině září období vydatných dešťů, které na mnoha místech hlavně Slezska a Moravy způsobily silné povodně. Došlo k silnému podmáčení porostů, které posléze komplikovalo sklizeň, došlo k odpavení již skládkované řepy silnou povodňovou vlnou a dokonce i ke krátkodobému zastavení provozu cukrovarů v Opavě a Litovli. Na jaře roku 2025, a to krátce po zasetí koncem března a v dubnu nastalo období relativního sucha bez srážek, a proto každá chyba při setí cukrovky byla viditelná a k dokončení vzcházení porostů došlo až po prvních srážkách ve druhé polovině dubna. V průběhu srpna a počátku září 2025 bylo opět velké sucho s vysokými teplotami a intenzivním slunečním zářením. Chrást řepy sice nebyl tak silně poškozen jako v roce 2024, nicméně na půdách a místech, kde chyběla spodní voda,

došlo k silnému lokálnímu vadnutí. (obr. 8.). V těchto letních obdobích sucha, a to v obou ročních, se lokálně projevily chyby ve výživě cukrové řepy a nedostatečný obsah přijatelných živin. Na obr. 9. jsou patrné příznaky deficitu draslíku, základního makroprvku při pěstování řepy, a nedostatku bóru (obr. 10.), mikroprvku, jehož deficiencie může ovlivňovat akumulaci cukru v kořenech cukrovky.

Choroby cukrovky

Mezi pěstitelskými roky 2024 a 2025 byl velmi výrazný rozdíl v celkovém napadení porostů hlavní houbovou chorobou cukrové řepy – *Cercospora beticola*. V roce 2024 byl zvláště vysoký pozdní atak choroby a zřejmě kvůli silnému fyziologickému stresu a nedostatečné fungicidní ochraně na řadě porostů došlo k retrovegetaci (obr. 11.a). Naopak v roce 2025 byl tlak choroby ve srovnání s jinými lety průměrný až podprůměrný a také u odrůd se střední úrovní tolerance se podařil hlavní pěstitelský úkol – udržet primární chrást až do sklizně (obr. 11.b). Pěstitelským přínosem bylo a bude rozšíření nabídky odrůd v vysokou toleranci k cercosporióze (*Cercospora beticola*), vedle již známých Cerco+ odrůd se nově objevují odrůdy s označením Cercotech. Velkou pomocí bylo také mimořádné povolení nové silné fungicidní látky fenpicoxamid (Queen), která vhodně doplnila stávající ochranu cukrovky SDHI látkami (fluxapyroxad, fluopyram) a azoly.

Obr. 9. Příznaky deficiencie draslíku na listech řepy v roce 2025

Obr. 10. Příznaky deficiencie bóru na cukrové řepě v roce 2024

Obr. 11. Cercosporiáza – retrovegetace (2024) a primární chrást při sklizni (2025)

Obr. 12. Spála *Aphanomyces cochlioides* na kořenech (2024)

Obr. 13. Fytoplasma stolburu – gumovitost křlového kořene (2024)

V obou letech se však stále v různé intenzitě v porostech cukrovky objevují příznaky v různé míře zhojené spály řepy, působené patogenem *Aphanomyces cochlioides* (obr. 12.). Napadení kořenů řepy souvisí především s pH půdy, obsahem volného vápníku a s vláhovými poměry v půdě. Patogen může napadat cukrovou řepu prakticky po celou vegetaci, je-li dostatek volné vody v půdě, a tedy i dobré drenážování pozemků a zabránění přemokření půdy je pro ochranu rostlin proti patogenu přínosem. Nově se na trhu objevují odrůdy cukrové řepy s vyšší tolerancí k tomuto patogenu.

K relativně novým chorobám cukrovky ve střední a jihovýchodní Evropě patří bezesporu SBR – syndrom nízké cukernatosti a nově také fytoplasma stolburu působící vadnutí a odumírání řepy ve druhé polovině vegetace a gumovitost kořene (obr. 13.). Hospodářská škodlivost těchto chorob v Česku je zatím téměř nulová, nicméně SBR významně škodí v sousedním Německu a stolbur na cukrovce je velmi významný v sousedním Slovensku. Navíc v ČR (jižní Morava) byly v roce 2023 potvrzeny dvě lokality s pozitivním výskytem stolburu na příznakových rostlinách cukrovky a v roce 2024 byl zjištěn stolbur laboratorně na bezpříznakových rostlinách. Z tohoto pohledu by oběma novým chorobám měla být věnována vysoká diagnostická pozornost.

Škůdci cukrovky

Po totálním zákazu neonikotinoidů jako mořidel semen jsou mladé klíčící a vzcházející rostliny cukrovky jako „nahé v trní“ a jsou vystaveny nebezpečí napadení řadou škůdců poškozujících rostliny v raných fázích vývoje. Zavedením nového insekticidního mořidla Buteo Start se podařilo alespoň utlumit škody působené na mladých rostlinách žírem dřepčíků. Škody dřepčíky byly větší v roce 2024 a také se na některých lokalitách objevila viditelná poškození květilkou řepnou (obr. 14.). Hlavní nebezpečí na cukrovku zřejmě čeká, a to je sílící napadení mšicemi – mšicí makovou a mšicí broskvoňovou, které jsou hlavními a efektivními vektory virových žloutenek. Nárůst virových žloutenek je již v porostech cukrovky viditelný, ale naštěstí hospodářská škodlivost je nevýznamná, možná i díky dobré ochraně aficidy (flonicamid, flupyradifurone) a dobrému monitoringu mšic, který kvalitně provádí ÚKZÚZ (sací pastí,

Lambersovy misky). Od roku 2015 jsme se začali potkávat lokálně se škodlivostí makadlovky řepné, ovšem v posledních letech 2024 a 2025 škodlivost významně klesla díky kvalitnímu monitoringu letové aktivity motýlka pomocí feromonových lapačů a správnému načasování ochrany pyretroidy. Škodlivost housenek mūr v řepě bývá v příznivých letech vysoká, a tak se také stalo na podzim roku 2025, kdy na mnoha místech došlo až ke kalamitnímu výskytu. Od počátku září bylo možné na listech řepy pozorovat okénkování listů, tedy počátek žíru housenek mūr. K nejvíce škodlivým druhům v našich oblastech patří mūra (kovolesklec) gama a mūra kapustová. Lokálně byly porosty silně napadené tak, že bylo nutné ošetření i v polovině října (obr. 15.).

Kontrola plevelů v cukrovce

V Česku se na první pohled zdá, že je již klasické řepě a klasickým herbicidům do cukrovky odzvoněno. Podíl pěstovaných Smart odrůd, odolných k ALS herbicidům (sulfonylmočoviny), u nás činí téměř 80 %, a to v roce 2024 i 2025. S nástupem

Obr. 14. Projevy květilky řepné na cukrovce (miny) v roce 2024

Obr. 15. Žír housenek mŕ na cukrovce v říjnu 2025

Obr. 16. Rezistentní laskavce v Conviso Smart cukrovce v roce 2025

Obr. 17. Merlík bílý – účinnost herbicidu Rinpode v pokusech 2025

nové technologie odplevelení cukrovky herbicidem Conviso One, který obsahuje účinné látky foramsulfuron a thiencazone-methyl ze skupiny sulfonylmočovin, se jeví, že odplevelení cukrovky je do budoucna vyřešeno. Obrazně by se však dalo říci, že byla otevřena „Pandořina skříňka“ a došlo a dochází k podpoře selekce rezistentních plevelů k sulfonylmočovinám v celém osevním sledu (obilniny, kukuřice, slunečnice). Dramaticky se selektují k ALS herbicidům rezistentní merlíky a hlavně laskavce (obr. 16.). Lze pozorovat i sníženou účinnost u heřmánkovců, kakostů a dalších plevelů. V posledních letech 2024 a 2025 se tedy začínají přidávat k herbicidu Conviso One i klasické herbicidy do cukrovky (phenmedipham, metamitron, ethofumesate, dimethenamid-P) tak, aby ochrana proti plevelům byla optimálně zvládnuta a nedocházelo k dalšímu tlaku na selekci plevelů rezistentních k ALS herbicidům a aby technologie Conviso Smart zůstala trvale udržitelná. V letech 2024 i 2025 bylo dokonale zvládnuto odplevelení klasické řepy tradičními herbicidními látkami. Bohužel pro rok 2025 již nebyla k dispozici zakázaná látka triflursulfuron-methyl (Safari), a tak se na výdrol řepky přednostně používaly vyšší dávky metamitronu a lenacilu. V letech 2024 a 2025 v některých zemích EU a také v ČR probíhalo intenzivní registrační zkoušení nové herbicidní látky do cukrové řepy – florypyrauxifen-benzylu s obchodním názvem přípravku Rinpode. Jedná se o cennou herbicidní látku pro klasickou cukrovku i pro Smart odrůdy, protože dobře kontroluje i populace merlíku rezistentního k sulfonylmočovinám. Na obr. 17. je typický projev růstového herbicidu Rinpode na bázi syntetických auxinů na merlíku bílém, kdy dochází k zastavení růstu vrcholu rostliny a k jeho deformaci.

Závěr

Česko patří v posledních letech k významným producentům cukru v Evropské unii, nejen co se týká celkem vyrobeného množství cukru – jsme 5. až 6. největším producentem v EU, také výnosy cukrovky patří k nejvyšším. Za to patří díky našim pěstitelům za jejich um a dovednost při pěstování cukrové řepy a cukrovarům za její kvalitní zpracování. Cukrovka je plodinou, která čelí mnohým výzvám jak v oblasti ekonomiky pěstování, tak i technologie a ochrany rostlin. Stále se však ukazuje, že může být kvalitní a udržitelnou plodinou pro naše pole.